

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Dariny Ličkovej a členov senátu JUDr. Juraja Semana, JUDr. Anny Markovej, JUDr. Aleny Priellovej a JUDr. Beaty Miničovej, v právnej veci žalobcu: **B. & L. G., B., B. D., B., S.** (právny predchodca: B. & L. S., G., so sídlom X., S.), zast. JUDr. R. D., advokátom so sídlom AK M., X. B., proti žalovanému: **R. L., spol. s r. o., G., X. B.**, IČO: X., zast. JUDr. D. F., CSc., advokátom so sídlom AK Grö sslingova č. 4, X. B., o zaplatenie 29 144,50.-USD s prísl. vedenej na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. : 5Cb 13/2003, na mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. januára 2010, č. k.: 2Obo 118/2009-325 a rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo 17. júna 2009, č. k.: 5Cb 13/2003-296 v spojení s opravným uznesením z 10. septembra 2009, č. k. 5Cb 13/2003-301, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora Slovenskej republiky **z a m i e t a .**

Žalovanému náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e :

Žalobca (zahraničná právnická osoba) žalobou podanou na súde prvého stupňa 4. júna 2002 sa domáhal, aby súd rozsudkom zaviazal žalovaného zaplatiť mu 39 144,50 eur s príslušenstvom titulom zaplataenia kúpnej ceny tovaru, ktorý dodal žalovanému a tento mu vyfakturoval faktúrami č. 170089 dňa 16. januára 1998 na sumu 20 206.- USD, č. 170723 dňa 26. januára 1998 na sumu 13 759,50 USD a č. 177301 dňa 7. mája 1998 na sumu 5 179.-USD, pričom splatnosť faktúr stanovil na 180 dní.

Súd prvého stupňa vyhovel žalobe v skrátrenom konaní vydaním platobného rozkazu č. k.: 49Rob 125/2002-67 dňa 25. februára 2003. Proti tomuto platobnému rozkazu podal žalovaný odpor, v ktorom vzniesol námietku premlčania a taktiež namietal, že medzi účastníkmi konania nedošlo k osobitnej dohode o platobných podmienkach a preto s poukazom na ust. čl. 58 ods.1 a čl. 59 Dohovoru OSN o zmluvách o medzinárodnej kúpe tovaru bol žalovaný povinný zaplatiť kúpnu cenu ihneď po tom, ako mu žalobca umožnil nakladať s tovarom. Nie je preto možné automaticky dôvodiť, že jednostranným ustanovením zo strany žalobcu 180-dňovej splatnosti predmetných faktúr došlo medzi účastníkmi k dohode, že kúpna cena bude splatná tak, ako je uvedené vo faktúrach.

Po prejednaní veci dospel prvostupňový súd k právnemu názoru, že námietka premlčania nie je dôvodná a preto rozsudkom z 21. septembra 2005, č. k.: 5Cb 13/2003-135 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi 39 144,50 USD s príslušenstvom a nahradiť žalobcovi trovy konania vo výške 237 875.- Sk, pretože žaloba žalobcu je dôvodná.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací rozhodol o odvolaní žalovaného tak, že napadnutý rozsudok Krajského súdu v Bratislave rozsudkom z 27. júna 2007, č. k.: 2Obo 244/2006-185 zmenil a žalobu zamietol, pričom žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť žalovanému trovy prvostupňového ako i odvolacieho konania. Podľa názoru odvolacieho súdu žalobca uskutočnil dodávku tovaru, ktorý tvoril predmet uzatvorenej kúpnej zmluvy, na základe objednávok žalovaného, vyúčtoval dohodnutú kúpnu cenu dodaného tovaru predmetnými faktúrami. Tieto skutočnosti neboli medzi účastníkmi konania sporné. Sporným medzi účastníkmi konania zostala doba splatnosti vystavených faktúr na zaplataenie kúpnej ceny dodaného tovaru. V zmysle čl. 58 ods. 1 a čl. 59 Dohovoru OSN o zmluvách o medzinárodnej kúpe tovaru (ďalej len Dohovor), ktorý sa podľa čl. 1 ods. 1 Dohovoru vzťahuje na úpravu právneho vzťahu medzi účastníkmi zmluvy o kúpe tovaru, kúpnu cenu za

dodaný tovar je kupujúci povinný zaplatiť v lehote dohodnutej v zmluve, ak takáto dohoda v kúpnej zmluve nie je, je povinný ju zaplatiť bez vyzvania po tom, ako predávajúci umožní kupujúcemu s tovarom nakladať. Odvolací súd mal zato, že súd prvého stupňa po vznesenej námietke premlčania nároku žalobcu, nesprávne dospel k záveru, že nárok nie je premlčaný, nakoľko z výpovedí svedkov prvostupňový súd mal za preukázané, že účastníci konania sa dohodli v kúpnej zmluve na lehote splatnosti 180 dní od vystavenia faktúry na zaplatenie kúpnej ceny. Odvolací súd opätovne preskúmal výpovede svedkov, pričom dospel k opačnému záveru, že tieto nepreukázali bez pochybností, že došlo k dohode o splatnosti kúpnej ceny tak, ako to tvrdí žalobca. Odvolací súd mal zato, že údaj o splatnosti na vystavenej faktúre žalobcom nemožno považovať za dohodu uzatvorenú medzi zmluvnými stranami o splatnosti kúpnej ceny. Keďže v konaní nebola preukázaná dohoda o splatnosti kúpnej ceny v kúpnej zmluve medzi právnym predchodcom žalobcu a žalovaným, je v zmysle citovaného Dohovoru potrebné posudzovať splatnosť kúpnej ceny v súlade s Dohovorom tak, že kúpnu cenu bol žalovaný povinný zaplatiť po tom, ako mu bol tovar dodaný a zaslané vyúčtovanie kúpnej ceny. V prípade tovaru vyúčtovaného faktúrou zo 16. januára 1998 bol tovar dodaný 20. januára 1998, tovar vyúčtovaný faktúrou z 26. januára 1998 bol dodaný pred vystavením faktúry v roku 1997, ale doklady potrebné k nakladaniu s tovarom boli doručené s faktúrou, tovar vyúčtovaný faktúrou zo 7. mája 1998 bol dodaný 31. marca 1998. Tieto tvrdenia neboli v konaní účastníkmi konania rozporované. Žalobca podal žalobu 4. júna 2002, teda po uplynutí štvorročnej premlčacej lehoty, po uplynutí ktorej vznesením námietky premlčania žalovaným premlčaný nárok, aj keď oprávnený, nemôže byť súdom priznaný.

Proti tomuto rozsudku podal dovolanie žalobca a aj žalovaný. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací rozhodol o dovolaní žalobcu a žalovaného rozsudkom z 30. apríla 2008, č. k.: 1ObdoV 89/2007-217 tak, že rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 21. septembra 2005, č. k.: 5Cb 13/2003-135 ako aj rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. júna 2007, č. k. 2Obo 244/2006-185 zrušil a vec vrátil Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie. Dovolací súd konštatoval, že z odôvodnenia rozsudku súdu prvého stupňa nie je zrejmé, a nedá sa vyvodiť, že sporové strany v zmysle čl. 58 Dohovoru sa dohodli na zaplatení kúpnej ceny v inej určitej dobe. Z odôvodnenia nie je ani zrejmé, akými ústnymi výpoveďami svedkov bolo preukázané, že sporové strany sa na zaplatení kúpnej ceny v inej určitej dobe dohodli a fakt, že vo faktúrach bolo na konci faktúr uvedené "180 days payments", sa nedá považovať za jednoznačnú dohodu o platení kúpnej ceny

v určitej lehote, ako to predpokladá čl. 58 Dohovoru. Z takéhoto odôvodnenia rozsudku prvostupňového súdu sa nemožno stotožniť s vysloveným právnym názorom ohľadne vznesenej námietky premlčania.

Z rozhodnutia odvolacieho súdu správne vyplýva, že sporným medzi účastníkmi konania zostala doba splatnosti vystavených faktúr na zaplatenie kúpnej ceny dodaného tovaru, pričom odvolací súd správne poukázal na čl. 58 a 59 Dohovoru, podľa ktorých sa právna úprava právneho vzťahu na účastníkov zmluvy o kúpe vzťahuje. Taktiež odvolací súd správne konštatoval, že medzi účastníkmi konania nebola uzatvorená písomná zmluva o kúpe tovaru. So vznesenou námietkou premlčania, sa odvolací súd vysporiadal tak, že výpovede svedkov na súde prvého stupňa nepreukázali bez pochybností, že došlo k dohode ohľadne splatnosti na vystavených faktúrach. Tento názor vyslovil bez toho, aby sa dokazovalo, či na základe svedeckých výpovedí k dohode o inej určitej dobe splatnosti faktúr, v danom prípade v lehote 180 dní, došlo. Odvolací súd dospel k opačnému záveru ako súd prvého stupňa, že k dohode o splatnosti kúpnej ceny nedošlo a preto platí čl. 58 ods. 1 Dohovoru. Z čl. 8 Dohovoru je zrejmé, že na účely tohto Dohovoru vyhlásenia alebo iné správanie strany, sa vykladajú podľa úmyslu, ak druhej strane bol tento úmysel známy. Je pravdou, že uvedenie znenia "180 days payments" na faktúrach nie je možné považovať za dohodu o splatnosti kúpnej ceny v inej určitej dobe podľa čl. 58 Dohovoru, ale bezvýznamná pri posudzovaní, či sporové strany mali v úmysle túto dohodu uzavrieť, nie je okolnosť, že v iných prípadoch ich obchodného vzťahu lehotu 180 dní splatnosti faktúry akceptovali. Z odseku 2 čl. 8 Dohovoru vyplýva, že ak sa ustanovenie predchádzajúceho odseku nepoužije, vykladajú sa vyhlásenia alebo iné správanie strany podľa významu, ktorý by im prikladala za tých istých okolností rozumná osoba v tom istom postavení ako druhá strana. Dovolací súd mal zato, že z hľadiska citovaného článku 8 a článku 7 Dohovoru, na ktoré žalobca v dovolaní poukázal, sa konajúce súdy pri skúmaní dôvodnosti vznesenej námietky premlčania žalovaným nezaoberali.

Krajský súd v Bratislave po doplnení dokazovania v zmysle rozhodnutia dovolacieho súdu, o predmetnej žalobe opätovne rozhodol rozsudkom zo 17. júna 2009, č. k.: 5Cb 12/2002-296 v spojení s opravným uznesením z 10. septembra 2009, č. k.: 5Cb 13/2003-301 tak, že žalobu zamietol a zaviazal žalobcu zaplatiť žalovanému 13 747,15 eur na náhradu trov konania.

Z odôvodnenia rozsudku prvého stupňa vyplýva, že žalobou podanou na súd 4. júna 2002 sa žalobca domáhal na žalovanom zaplataenia kúpnej ceny tovaru v celkovej výške 39 144,50 eur s prísl. Žalobca v žalobe uviedol, že žalobca jasne prejavil vôľu ohľadne splatnosti faktúr, keď ich splatnosť stanovil na 180 dní a žalovaný proti takto určenej splatnosti nič nenamietal a ani neurobil voči žalobcovi žiaden prejav smerujúci k dohode o inej splatnosti, než ako bola vo faktúrach určená. Žalovaný zotrval na svojom tvrdení, že medzi ním a žalobcom nedošlo k dohode o splatnosti faktúr.

Účastníci konania navrhli súdu prvého stupňa, aby sa súd oboznámil so svedeckými výpoveďami, žalobca žiadal vypočuť opakovane svedka M. V. a svedka K. W..

Svedok M. V. tvrdil, že písomná dohoda ohľadne splatnosti faktúr uzavretá nebola a tvrdil, že bola uzavretá ústna dohoda medzi p. K. W. a zrejme žalovaným.

Keďže žalobca v konaní nepredložil súdu doklad o tom, že navrhovaný svedok W. mal v žalovanom období právomoc uzatvárať akékoľvek dohody a zmluvy so žalovaným v mene žalobcu, ako aj tvrdenie žalobcu, že dohody týkajúce sa splatnosti kúpnej ceny uzatváral žalobca sám, súd prvého stupňa návrhu žalobcu na vypočutie tohto svedka nevyhovel.

V konaní bolo preukázané, že k uzatvoreniu kúpnej zmluvy dochádzalo na základe písomnej objednávky zo strany žalovaného ako objednávateľa a písomnej akceptácie objednávky zo strany žalobcu.

V danom prípade prvostupňový súd posudzoval záväzkový vzťah medzi účastníkmi konania ohľadne dodávok tovaru ako obchodno-záväzkový vzťah pri podnikaní a keďže účastníci tohto vzťahu majú sídla na území rôznych štátov, ide o záväzkový vzťah v medzinárodnom obchode. Oba štáty sú zmluvnými stranami Dohovoru OSN o zmluvách a o medzinárodnej kúpe tovaru, preto sa spravujú aj ustanoveniami tohto Dohovoru v rozsahu, ktorý tento Dohovor upravuje. Dohovor je takou hmotnoprávnou normou v slovenskom právnom poriadku, ktorá sama priamo, bez ohľadu na právny poriadok niektorého štátu, stanovuje práva a povinnosti účastníkov právneho vzťahu s medzinárodným prvkom. Neupravené otázky sa riešia podľa všeobecných zásad, na ktorých Dohovor spočíva a ak tento postup zlyhá, prichádza do úvahy v konečnom riešení použitie súkromnoprávných noriem rozhodného právneho poriadku určeného na základe kolíznej normy (čl. 7 ods. 2 Dohovoru). Týmito kolíznymi normami budú normy rozhodujúceho štátu (lex fori).

Prvostupňový súd preto na zmluvný vzťah medzi žalobcom a žalovaným ohľadne platenia kúpnej ceny aplikoval ust. čl. 58 ods. 1 Dohovoru.

V prejednávanej veci medzi žalobcom a žalovaným v rámci kúpnej zmluvy nedošlo k osobitnej dohode o platobných podmienkach a vzhľadom na ust. čl. 58 ods. 1 Dohovoru, bol žalovaný povinný zaplatiť kúpnu cenu ihneď, ako mu žalobca umožnil nakladať s tovarom.

Súd prvého stupňa sa stotožnil s názorom žalovaného, že nie je možné automaticky dôvodiť, že jednostrannými prejavmi zo strany žalobcu o 180-dňovej splatnosti faktúr došlo medzi zmluvnými stranami k dohode o splatnosti kúpnej ceny tak, ako jedностанne stanovil žalobca, pretože podľa čl. 18 ods. 1 in fine Dohovoru mlčanie alebo nečinnosť sami o sebe nie sú prijatím.

Žalovaný v konaní úspešne preukázal s inými dodávateľmi, že pri obchodoch so zdravotníckou technikou a zdravotníckym materiálom nebolo bežnou praxou stanovovať dlhšiu splatnosť faktúr pre odberateľov zo Slovenska, čo malo do určitej miery súvisieť so zlou platobnou morálkou slovenských zdravotných poisťovní.

Keďže z dokazovania vyplýva, že nedošlo k osobitnej dohode o platobných podmienkach medzi žalobcom a žalovaným, a to ani písomne a ani ústne tak, že lehota splatnosti je 180 dní, platí preto pre splatnosť ceny čl. 58 ods. 1 Dohovoru a to, že kúpna cena v žalovanej veci bola splatná dňom, ktorým žalobca umožnil žalovanému s tovarom nakladať.

Následne prvostupňový súd s prihliadnutím na vznesenú námietku premlčania zo strany žalovaného, (premlčacia doba je štvorročná), konštatoval, že 1/: tovar (f. č. 170089 z 21. januára 1998) bol dodaný 20. januára 1998, kúpna cena bola teda splatná 21. januára 1998, premlčacia doba uplynula dňom 21. januára 2002, 2/: tovar (f. č. 170723 z 21. januára 1998) bol dodaný 26. januára 1998 a kúpna cena bola splatná 27. januára 1998, premlčacia doba uplynula dňom 27. januára 2002, 3/: tovar (f. č. 177301 z 1. apríla 1998) bol dodaný 31. marca 1998 a kúpna cena bola splatná 1. apríla 1998, premlčacia doba uplynula dňom 1. apríla 1998.

Pretože žalobca si právo na zaplatenie žalovanej istiny uplatnil 4. júna 2002, s prihliadnutím na vznesenú námietku premlčania, prvostupňový súd žalobu zamietol, keďže námietka premlčania bola vznesená dôvodne.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací rozhodol o odvolaní žalobcu rozsudkom z 27. januára 2010, č. k.: 2Obo 118/2009-325 tak, že rozsudok súdu prvého stupňa zo 17. júna 2009, č. k.: 5Cb 13/2003-296 v spojení s opravným uznesením z 10. septembra 2009, č. k.: 5Cb 13/2003-301 potvrdil a žalobcu zaviazal zaplatiť žalovanému náhradu trov odvolacieho konania v sume 532,94 eur.

Odvolací súd vo veci samej odkázal na podrobné právne a skutkové správne dôvody napadnutého rozsudku, vyplývajúce zo správneho hodnotenia dôkazov (§ 132 O. s. p.), ktoré si odvolací súd v celom rozsahu osvojil. Odvolací súd ďalej poznamenal, že prvostupňový súd podrobne rozviedol vecnú, ale aj právnu stránku tohto sporu s prihliadnutím na okolnosti a postoje žalobcu v priebehu konania. Ďalej odvolací súd poukázal na skutočnosť, že aj pri navrhovanom dokazovaní výsluchom účastníkov (§ 131 O. s. p.) a svedkov (§ 126 O. s. p.), za žalovaného vystupovala konateľka a vlastníčka spoločnosti-žalovaného, teda kompetentná osoba, kdežto o tom, aké postavenie v spoločnosti žalobcu mali navrhovaní svedkovia, ktorých navrhol žalobca v konaní opakovane vypočuť, zistiť nemožno, pričom dôkaz o tom mal predložiť žalobca.

Hlavným argumentom žalobcu boli jeho faktúry, na ktorých boli rôzne údaje uvedené svojvoľne žalobcom a ako i ním vytvorená splatnosť 180 dní. Z ničoho nemožno vyvodiť, že išlo o dohodu účastníkov konania.

Odvolací súd dodal, že vyhotovenie faktúry je jednostranným právnym úkonom, a to vyhotovením účtovného dokladu zo strany dodávateľa príjemcovi. Faktúra je písomné vyúčtovanie ceny dodaného tovaru alebo odplaty za vykonané práce či služby. Strany si môžu v zmluve spôsob a náležitosti fakturácie dohodnúť. Pokiaľ sa tak v zmluve nedohodnú, nie je vystavenie faktúry podmienkou pre vznik povinnosti zaplatiť na základe poskytnutého plnenia jeho cenu. Zákon tiež nestanoví povinnosť oprávneného do určitej doby faktúru vystaviť. Je to dohodou strán. Všeobecnou náležitosťou faktúry je, že v nej musí byť identifikovaný dodávateľ a odberateľ, predmet plnenia a výška odplaty. Faktúra dodávateľa sa stáva dokladom o dodaní tovaru odberateľovi až akceptáciou (prijatím, schválením, zaplatením kúpnej ceny) odberateľa, a to vo všetkých jej údajoch. Neobstojí námietka žalobcu, že žalovaný nenamietal vo faktúre uvedenú splatnosť 180 dní, pretože žalovaný faktúru neakceptoval (tieto nezaplatil). Faktúra nenahrádza dohodu. Žalobca tvrdil, že dohoda

medzi účastníkmi konania bola uzavretá konkludentne, jej obsah však neuviedol ani nepreukázal, pričom žalobcu zaťažovalo dôkazné bremeno preukázať znenie tejto dohody.

Žalobca má sídlo mimo územia Slovenskej republiky, účastníci konania si v zmluve nedohodli rozhodné hmotné právo a ani nevyhlúčili aplikáciu Dohovoru OSN o zmluvách o medzinárodnej kúpe tovaru a tiež Dohovoru o premlčaní pri medzinárodnej kúpe tovaru a preto sa súd pri posudzovaní práv a povinností účastníkov konania riadil vyššie uvedenými Dohovormi. Prvostupňový súd pri posúdení veci sa riadil zásadami uvedenými v čl. 7 a čl. 8 Dohovoru, pričom pri zachovaní rovného postavenia účastníkov musel zohľadniť aj prednesené a preukázané skutočnosti. Žalobca sa dovoľával úmyslu strán (čl. 8 ods. 3 Dohovoru), ale tento úmysel alebo preukázaný inak, ako ho uviedol žalovaný.

Keďže išlo o záväzkový vzťah s cudzím prvkom, prvostupňový súd správne vyriešil aplikáciu slovenského právneho poriadku a prihliadol aj na zvyklosti v medzinárodnom obchode, čo ukladá ustanovenie § 730 Obchodného zákonníka.

Medzinárodná obchodná zvyklosť je všeobecne vymedzovaná ako jeden z regulátorov chovania subjektov pôsobiacich v oblasti medzinárodného obchodného styku. Jej znakmi sú všeobecnosť úpravy, ustálenosť schématu jednania v rámci určitého typu činnosti, určitý stupeň známosti a tým aj rozšírenosti, dĺžka zachovania zvyklosti a priestorový prvok (v akom rozsahu a kde sa zvyklosť aplikuje). Pre aplikáciu medzinárodnej obchodnej zvyklosti platí obdobný režim, ako pre zvyklosti vnútroštátne. Pri porovnaní obsahu vzťahov medzi účastníkmi nemožno aplikovať ani obchodnú zvyklosť, pričom žalobca ju ani nešpecifikoval.

Proti rozsudku odvolacieho súdu ako aj rozsudku súdu prvého stupňa podal mimoriadne dovolanie generálny prokurátor Slovenskej republiky dňa 28. marca 2011 na podnet účastníka konania (žalobcu) z 21. januára 2011 a navrhol tieto rozsudky zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Mimoriadne dovolanie bolo podané podľa ust. 243e ods. 1 O. s. p. v spojení s § 243f ods. 1 písm. c) O. s. p.

Podľa generálneho prokurátora súdy nesprávne právne posúdili vec, keď neaplikovali ustanovenie čl. 9 ods. 1 Dohovoru, ktoré určuje záväznosť praxe zavedenej medzi stranami. V danom prípade zavedenou praxou medzi žalobcom a žalovaným počas ich dlhodobého obchodovania je skutočnosť, že splatnosť faktúr vystavených žalobcom bola 180 dní od ich vystavenia. Ide preto o právne posúdenie otázky, či táto prax je medzi účastníkmi záväzná

(určujúca obsah ich vzájomnej dohody), prípadne aspoň relevantná pre interpretáciu obsahu ich dohody (čl. 8 ods. 3 Dohody). Podľa generálneho prokurátora v konaní nebolo sporné, že medzi účastníkmi existoval dlhodobý obchodný vzťah založený na rovnakých zásadách a zvyklostiach týkajúcich sa splatnosti faktúr, a to, že žalovaný si tovar objednal, rovnako ako v predchádzajúcich dodávkach od roku 1993, teda, že tovar bol dodávaný na základe dohody, ktorá mala ústnu formu a fakturovaný bol s lehotou splatnosti 180 dní. Skutočnosť, že na rovnakých zásadách a zvyklostiach prebiehali obchodné vzťahy účastníkov konania a vzhľadom na ich dlhodobú spoluprácu, nebolo potrebné uzatvárať písomné zmluvy. Faktúry boli žalobcom zo začiatku obchodovania vystavené na základe objednávky žalovaného a až po zaplatení kúpnej ceny bol žalovanému tovar dodaný. Po roku spolupráce finančné oddelenie žalobcu rozhodlo, že splatnosť faktúr bude predĺžená na dva mesiace a neskôr bola splatnosť predĺžená až na šesť mesiacov.

Je nesporné, ako uvádza dovolateľ, že obchodné vzťahy prebiehali na základe objednávok a dodávok tovaru. Platby za dodaný tovar sa realizovali buď vopred, resp. oproti dokumentu pri vycelení tovaru, alebo následne po dodaní tovaru, keď faktúra bola priložená k zásielke. V danom prípade, ale ani v iných prípadoch, sa lehota splatnosti nedojednávala. Samotný žalovaný nikdy nežiadal žalobcu o vyznačenie splatnosti, túto vždy určoval žalobca. Výpoveď konateľky žalovaného o spôsobe fakturácie a realizácie platieb nasvedčuje tomu, že postupom času medzi žalobcom a žalovaným pri splatnosti faktúr vznikla obchodná zvyklosť, ktorá mala charakter zaužíwanej praxe. Pre tento záver svedčia aj ďalšie okolnosti obchodného vzťahu a to spôsob a forma uzatvárania jednotlivých zmlúv, úzky profil dodávaného tovaru, exkluzivita zastúpenia žalobcu žalovaným na trhu Slovenskej republiky a dlhodobosť tohto obchodného vzťahu.

Konajúce súdy skutkovo nevyhodnotili jednotlivé elementy zaužíwanej obchodnej praxe medzi žalobcom a žalovaným, neuviedli skutkový záver, či obchodná prax medzi stranami existovala a či jej súčasťou bola skutočnosť, že splatnosť jednotlivých faktúr nastala 180 dní po vystavení faktúry žalobcom. Súdy pre nedostatok týchto skutkových záverov neaplikovali ustanovenie čl.9 ods.1 Dohovoru, teda neprihliadli na to, že prax zavedená stranami je záväzná, t.j., že je súčasťou normatívneho obsahu kúpnej zmluvy.

Súd prvého stupňa i odvolací súd nesprávne právne posúdili otázku úmyslu zmluvných strán a zaužíwanej praxe, ktorou boli podľa čl. 9 ods. 1 zmluvné strany viazané,

následne na čo aj nesprávne právne posúdili otázku začatia plynutia premlčacej doby a tým aj otázku premlčania nároku žalobcu na úhradu kúpnej ceny.

Ako z vyššie uvedeného vyplýva, nároky žalobcu uplatnené žalobou podanou 4. júna 2002 neboli premlčané, nakoľko vystavené faktúry boli splatné do 180 dní odo dňa vystavenia, čiže štvorročná premlčacia doba neuplynula pred 4. júnom 2002.

Právne posúdenie je podľa generálneho prokurátora nesprávne, ak súd posúdil vec podľa právnej normy, ktorá sa na zistený skutkový stav nevzťahuje alebo právnu normu síce určil správne, ale nesprávne ju vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval.

Žalobca vo svojom písomnom vyjadrení k mimoriadnemu dovolaniu uviedol, že sa s dôvodmi generálneho prokurátora stotožňuje a navrhuje mu vyhovieť.

Žalovaný vo svojom písomnom vyjadrení k mimoriadnemu dovolaniu uviedol, že keďže v mimoriadnom dovolaní na žalobcov podnet ako účastníka konania generálny prokurátor nešpecifikoval, čo do výroku rozhodnutia súdu, ktorý žalobca v podnete namieta, potom nie je zrejmé, či boli splnené podmienky pre jeho podanie. V prípade, že by dovolací súd zistil, že neboli splnené podmienky pre podanie mimoriadneho dovolania navrhol, aby bolo zamietnuté.

Žalovaný k dôvodom, ktorými generálny prokurátor odôvodnil mimoriadne dovolanie uviedol, že z nich vyplýva protirečenie ohľadne konštatovaní, akým spôsobom vznikali jednotlivé kúpne zmluvy uzatvárané medzi žalobcom a žalovaným, ale aj v rozpore so skutočnosťou, ako to bolo v súdnom konaní naozaj preukázané, nesprávne popisuje a hodnotí ich obsah a to do obsahu, na ktorom sa zmluvné strany skutočne dohodli. Žalovaný považuje za obzvlášť závažné, že z mimoriadneho dovolania je zrejmé, že generálny prokurátor nerozlišuje medzi právnym úkonom, akým je kúpna zmluva a účtovným dokladom, akým je faktúra. Z tohto potom vzniká aj následná nesprávnosť ním tvrdenej aplikácie Dohovoru na faktúru, najmä, nie však výlučne v tej časti mimoriadneho dovolania, v ktorej generálny prokurátor prijíma dokonca právne "teoretický" záver- v kontexte s jednostranným určovaním splatnosti faktúry na 180 dní žalobcom,...že sa táto prax stala súčasťou normatívneho obsahu kúpnej zmluvy s poukazom na čl. 9 ods. 1 Dohovoru.

Podľa čl. 4 Dohovoru veta prvá, Dohovor upravuje iba uzavieranie zmluvy o kúpe a práva a povinnosti predávajúceho a kupujúceho vznikajúce z takej zmluvy.

V súdnom konaní bolo jednoznačne viacerými dôkaznými prostriedkami (svedeckými výpoveďami a aj listinnými dôkazmi) preukázané, že jednotlivé kúpne zmluvy síce neboli uzatvorené písomne na jednej listine, ale k ich uzatvoreniu došlo vždy akceptáciou písomnej objednávky žalovaného ako objednávateľa (kupujúceho) zo strany žalobcu ako dodávateľa (predávajúceho) jej písomným potvrdením (konfirmáciou). Z uvedeného je zrejmé, že sa neaplikovalo ust. čl. 18 ods. 3 Dohovor, ale ust. čl. 18 ods. 1 Dohovoru, pretože vždy po objednávke tovaru ako ponuky nasledovalo jej prijatie zo strany žalovaného.

V konaní bolo preukázané, že ani v žalovanom prípade, ani v iných prípadoch uzatvorenia kúpnych zmlúv si účastníci tohto vzťahu nijako nedojednali rozhodné právo, ktorým sa bude ich vzťah spravovať (to znamená, že sa priamo aplikuje Dohovor) a údaj o splatnosti ceny za tovar nebol súčasťou písomnej objednávky žalovaného, ako objednávateľa, a ani potvrdenia objednávky zo strany žalobcu ako dodávateľa.

Žalovaný taktiež uviedol vo svojom písomnom vyjadrení, že nebolo úmyslom žalovaného, ale ani žalobcu sa dohodnúť na splatnosti kúpnej ceny, a to ani na splatnosti 180 dní, ale ani na inej splatnosti, inak by svoj úmysel prejavili, to znamená urobili by to (i) v rámci úkonu uzatvorenia zmluvy formou písomnej objednávky žalovaného ako objednávateľa a písomného prijatia objednávky (akceptácia) zo strany žalobcu. Lehoty splatnosti si žalobca určoval sám. V konaní taktiež nebolo preukázané, že nedošlo k predĺžovaniu splatnosti faktúr na základe žiadosti žalovaného a ani, že to bol dôsledok dlhodobej obchodnej spolupráce žalobcu so žalovaným, ako to tvrdí generálny prokurátor.

Vo vzťahu k Dohovoru sa za obchodnú zvyklosť môže považovať iba taká zvyklosť, na ktorú sa má prihliadať podľa zmluvy, resp. na ktorú zmluva odkazuje. Žalovaný má zato, že sa nejednalo o žiadnu obchodnú zvyklosť, toto svoje tvrdenie doložil inými faktúrami od samotného žalobcu z tohto obdobia, v ktorých on sám uvádza rôzne lehoty splatnosti a nie 180 dní. Preto žalovaný má zato, že tvrdenie generálneho prokurátora o tom, že sa splatnosť kúpnej ceny na 180 dní postupne vyvinula od počiatku ich obchodnej spolupráce do obdobia, z ktorého pochádza žalovaný nárok (r.1998), v celom rozsahu vyvrátil.

Za vážny nedostatok mimoriadneho dovolania považuje žalovaný skutočnosť, že sa v ňom nerozlišuje medzi splatnosťou kúpnej ceny (v Dohovore jednoznačne riešená)

a splatnosťou faktúry, ktorú sa snaží nielen žalobca ale aj generálny prokurátor vydávať za ústnu dohodu o splatnosti kúpnej ceny a aj za súčasť normatívneho obsahu kúpnej zmluvy.

K otázke úmyslu zmluvných strán, žalovaný uviedol, že úmysel má právny význam pri právnych úkonoch, to v tejto veci znamená, pri výklade kúpnej zmluvy ako právneho úkonu, z ktorého vznikol konkrétny nárok na zaplatenie kúpnej ceny, čo je predmetom žaloby. Zmluvné strany si dohodli kúpnu zmluvu na dodávku tovaru bez dojednaní doby splatnosti kúpnej ceny a potom je aplikáciu Dohovoru čl. 58 potrebné obligatórne aplikovať, v konaní bol teda preukázaný úmysel uzatvoriť kúpnu zmluvu bez dojednaní doby splatnosti.

Vo veci použitia zásad Dohovoru žalovaný uvádza, že uvedené zásady (čl. 8 a čl. 9) Dohovoru sú výkladovými ustanoveniami už dohodnutého právneho úkonu, a nie dopĺňujúcimi ustanoveniami, čo znamená, že nimi je možné doplniť chýbajúce dojednaní o právach a povinnostiach zmluvných strán.

Súdy podľa názoru žalovaného v spore pri posudzovaní oprávnenosti vznesenej námietky premlčania postupovali správne, ak z hľadiska splatnosti kúpnej ceny vychádzali z tretej časti Dohovoru (čl. 25-88), ktorá tvorí jadro Dohovoru. Aplikovanie ust. z čl. 58 ods. 1 a čl. 59 Dohovoru zo strany súdov je správne.

Žalovaný preto navrhol, keďže podľa neho nedošlo k porušeniu zákona a konajúce súdy postupovali správne, ak aplikovali na zistený skutkový stav čl. 58 ods. 1 Dohovoru v spojení s čl. 59 Dohovoru, aby dovolací súd mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora rozsudkom zamietol.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 4 O. s. p.), po tom, čo dal účastníkom konania možnosť vyjadriť sa k mimoriadnemu dovolaniu generálneho prokurátora (§ 243i ods. 1 O. s. p.) a zistení, že sú splnené procesné podmienky vyžadované pre podanie mimoriadneho dovolania (§ 243e ods. 1 O. s. p.), mimoriadne dovolanie prejednal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O. s. p.), preskúmal napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu a súdu prvého stupňa v rozsahu, v ktorom boli ich výroky napadnuté (§ 242 ods. 1 v spojení s ust. § 243i ods. 2 O. s. p.) a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora nie je opodstatnené.

Generálny prokurátor v mimoriadnom dovolaní z popísaného skutkového stavu vyvodil, že rozhodnutie odvolacieho súdu a súdu prvého stupňa spočíva na nesprávnom

právnom posúdení veci, keď súdy neaplikovali na prejednávajúcu vec ustanovenie čl. 9 Dohovoru OSN o zmluvách o medzinárodnej kúpe tovaru, ktoré určuje záväznosť zavedenej praxe medzi zmluvnými stranami a to, že medzi žalobcom a žalovaným došlo počas ich dlhodobého obchodovania k zavedenej praxi spočívajúcej v splatnosti vystavených faktúr žalobcom na 180 dní od ich vystavenia, následkom čoho súdy nesprávne právne posúdili otázku začatia plynutia premlčacej doby a tým aj otázku premlčania nároku žalobcu na úhradu kúpnej ceny dodaného tovaru žalovanému.

Podľa ust. § 243f ods. 1 písm. c/ O. s. p. mimoriadnym dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia súdu za podmienok uvedených v § 243e O. s. p., ak rozhodnutia spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci.

Nesprávnym právnym posúdením veci sa rozumie omyl súdu pri aplikácii práva na zistené skutkové zistenia. O omyl pri aplikácii práva ide vtedy, ak súd použil iný právny predpis „než ktorý mal použiť“, alebo ak použil síce správny právny predpis, ale ho nesprávne vyložil.

V prejednávanej veci odvolací súd zhodne so súdom prvého stupňa otázku premlčania práva žalobcu na úhradu kúpnej ceny, odvodili od momentu jej splatnosti, za ktorý považovali v zmysle čl. 58 ods. 1 Dohovoru OSN o zmluvách o medzinárodnej kúpe tovaru deň, kedy žalovaný mohol s tovarom nakladať. K inému záveru o splatnosti kúpnej ceny, tak ako ju žalobca jednostranne vyznačil na svojich faktúrach, nebolo možné podľa rozhodnutí súdov dospieť s poukazom na čl. 18 ods. 1 in fine Dohovoru, podľa ktorého mlčanie alebo nečinnosť sami o sebe nie sú prijatím. Rozhodnutie súdu prvého stupňa, s ktorého zistením sa odvolací súd stotožnil, vychádzalo zo skutočnosti, že medzi účastníkmi konania nedošlo k dohode o splatnosti kúpnej ceny tovaru a ani žalobcom tvrdená obvyklá zvyklosť pri splatnosti faktúr, nebola preukázaná.

Z obsahu spisu vyplynulo, že medzi účastníkmi konania bola uzatvorená kúpna zmluva na dodávku tovaru na základe objednávky žalovaného ako kupujúceho a jej akceptáciou zo strany žalobcu ako predávajúceho, čím došlo k dohode o predmete plnenia, jeho cene a čase plnenia.

Taktiež v konaní bolo preukázané, že lehota splatnosti kúpnej ceny nebola v kúpnej zmluve dojednaná a že 180-dňová splatnosť faktúry za dodaný tovar, bola žalobcom jednostranne vyznačená.

Podľa generálneho prokurátora, sudy prejednávanej vec nesprávne právne posúdili, keď neprihliadli na prax, ktorú si zmluvné strany medzi sebou zaviedli, a to, že dlhodobým obchodovaním sa medzi žalobcom a žalovaným vyvinula obchodná zvyklosť, ktorá má charakter zaužívanej praxe v splatnosti faktúr vystavených žalobcom za dodaný tovar na 180 dní.

S týmto tvrdením generálneho prokurátora dovolací súd nemôže súhlasiť. Ako z konania na súde prvého stupňa vyplynulo, medzi účastníkmi konania bol od roku 1993 obchodný vzťah. Spočiatku, ako uvádza sám generálny prokurátor boli najprv vystavené žalobcom faktúry na objednaný tovar a až po ich zaplatení žalovaným, bol žalovanému tovar dodaný. Takto prebiehal ich obchodný vzťah jeden rok.

Následne, po rozhodnutí žalobcovho finančného oddelenia, žalobca predĺžil splatnosť jeho faktúr na dva mesiace, neskôr na až šesť mesiacov. Z výpovede svedka V. manažera žalobcu vyplynulo, že dodávky tovaru medzi stranami i v spornom období roku 1998 boli uskutočňované aj na základe pred platieb, resp. so splatnosťou kúpnej ceny pri dodávke tovaru, čo žalobca nespochybnil.

Z vyššie uvedeného mal dovolací súd nepochybne preukázané, že postupom spolupráce medzi účastníkmi konania nedošlo vo všeobecnosti k predĺženiu splatnosti faktúr až na šesť mesiacov a že konanie žalobcu, ktorý si svojvoľne vyznačoval na niektorých faktúrach splatnosť 180 dní by bolo možné toto konanie žalobcu považovať za obchodnú zvyklosť, ktorá má charakter zaužívanej praxe pri realizácii kúpnych zmlúv so žalovaným.

Dovolací súd je názoru, že tak ako súd prvého stupňa, tak aj odvolací súd správne vyhodnotili vznik kúpnej zmluvy medzi účastníkmi konania ako aj skutočnosť, že kúpna zmluva obsahovala podstatné náležitosti kúpnej zmluvy (predmet, cenu a čas plnenia). Rovnako sa stotožnil so závermi súdov, že kúpna zmluva neobsahovala dojednanie o splatnosti kúpnej ceny, túto si stanovoval žalobca jednostranne bez akceptácie žalovaným a akejkol'vek možnosti ju predvídať, keďže v roku 1998 - v spornom období, čo bolo v konaní preukázané, splatnosť jeho faktúr bola rozdielna. Preto tvrdenie generálneho prokurátora, že postupom spolupráce sa splatnosť faktúr vo všeobecnosti predĺžila až na šesť mesiacov je nedôvodné a ničím nepodložené. Toto tvrdenie nemá oporu v zistenom skutkovom stave a je protirečivé.

Dovolací súd po preskúmaní veci nezistil, že medzi žalovaným a žalobcom bol úmysel dohodnúť sa na splatnosti kúpnej ceny a to na splatnosti 180 dní, alebo na inej dobe splatnosti, inak by svoj úmysel prejavili pri uzatváraní kúpnej zmluvy a to žalovaný vo svojej písomnej objednávke a žalobca pri akceptácii objednávky žalovaného. Dovolací súd podotýka, že medzi účastníkmi konania sa pravidelne uzatvárali kúpne zmluvy takouto formou, teda nešlo o jednu kúpnu zmluvu, čo dávalo možnosť žalobcovi prejavíť úmysel uzatvoriť kúpne zmluvy s dojednaním o splatnosti kúpnej ceny. Žalobca ničím nepreukázal, že takýto úmysel mal a že žalovaný o ňom vedel.

Dovolací súd poukazuje na skutočnosť, že faktúra je platobný účtovný doklad, ktorému nemožno pripisovať účinky právneho úkonu, akým je kúpna zmluva, ktorej záväznosť je daná obsahom dohody. Pri faktúre ako účtovnom doklade ide o jednostranný úkon žalobcu, ktorým si jednostranne určil lehotu splatnosti kúpnej ceny bez súhlasu druhej zmluvnej strany z čoho nemožno odvodzovať obchodnú zvyklosť, ktorú si strany zaviedli a ani úmysel strán.

Preto článok 9 ods. 1 Dohovoru OSN v danej veci nie je možné aplikovať.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací sa stotožnil s názorom prvostupňového i odvolacieho súdu, ktorý predmetný spor posúdili podľa Dohovoru OSN o zmluvách o medzinárodnej kúpe tovaru, keď pre určenie splatnosti ceny tovaru aplikovali ust. čl. 58 ods. 1 Dohovoru OSN a pre stanovenie premlčacej lehoty ust. čl. 8 Dohovoru o premlčaní pri medzinárodnej kúpe tovaru a preto za tohto skutkového a právneho stavu veci neobstojí tvrdenie generálneho prokurátora, že rozhodnutia súdov (odvolacieho i prvostupňového) vychádzajú z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Z uvedených dôvodov dovolací súd podľa ust. § 243b ods. 1 v spojení s ust. § 243i ods. 2 O. s. p. mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora zamietol.

V dovolacom konaní úspešnému žalovanému dovolací súd náhradu trov dovolacieho konania nepriznal, pretože nepodal návrh na rozhodnutie o trovách dovolacieho konania (§ 151 ods. 1 O. s. p.).

Poučenie: Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok

V Bratislave 29.februára 2012

JUDr. Darina Ličková, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: H.